

8D01201 - «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің докторанты Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациясына ғылыми жетекшінің

ПІКІРІ

Қазіргі білім беру жүйесінің жаңару жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділігін, логикалық-математикалық ойлауын, әрекетті жоспарлау, жүйелі орындау және нәтижені бағалау қабілеттерін ерте жастан қалыптастыру маңызды ғылыми-педагогикалық мәселе болып табылады. Цифрлық қоғам талаптары мен білім беру мазмұнының жаңаруы балалардың қарапайым алгоритмдік әрекеттерді меңгеруін, тапсырманы кезең-кезеңімен орындауын, әрекеттер арасындағы байланысты түсінуін және өз іс-әрекетін саналы ұйымдастыруын қажет етеді. Осы тұрғыдан алғанда, Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуі мектепке дейінгі педагогика ғылымы мен тәжірибесі үшін өзекті, теориялық және практикалық маңызы жоғары еңбек болып табылады.

Диссертациялық жұмыста ізденуші мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудың ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздерін жан-жақты қарастырған. Философиялық, психологиялық, педагогикалық, математикалық, информатикалық және әдістемелік еңбектерге талдау жасай отырып, алгоритм, алгоритмдік ойлау, алгоритмдік қабілет, алгоритмдік әлеует, алгоритмдік дағды, алгоритмдік мәдениет ұғымдарының мәнін нақтылаған. Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі балалардың жас және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, алгоритмдік дағдылардың мазмұны мен құрылымын мотивациялық, танымдық, іс-әрекеттік және рефлексиялық компоненттердің бірлігі ретінде негіздеген.

Зерттеу барысында математика негіздерін оқыту үдерісінің мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудағы педагогикалық әлеуеті айқындалған. Ізденуші математикалық мазмұндағы тапсырмалар, ойындық жағдаяттар, көрнекі-модельдік құралдар, логикалық және алгоритмдік ойындар балалардың салыстыру, топтастыру, сәйкестендіру, заңдылықтарды анықтау, әрекеттер ретін сақтау, алгоритмді орындау, құрастыру және нәтижені тексеру дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретінін ғылыми тұрғыдан дәлелдеген. Бұл зерттеу жұмысының теориялық негізділігін және мектепке дейінгі білім беру тәжірибесімен тығыз байланысын көрсетеді.

Диссертациялық жұмыстың маңызды нәтижелерінің бірі – мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделінің әзірленуі. Ұсынылған модель мақсаттық, теориялық, әдіснамалық, құрылымдық-мазмұндық, процессуалдық және деңгейлік-

нәтижелік блоктардың өзара байланысы негізінде құрылған. Модельде алгоритмдік дағдылардың компоненттері, өлшемдері, көрсеткіштері мен қалыптасу деңгейлері жүйеленіп, оларды математика негіздерін оқыту үдерісінде кезең-кезеңімен қалыптастырудың педагогикалық тетіктері айқындалған. Бұл модель зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келетін тұтас педагогикалық жүйе ретінде сипатталады.

Ізденуші зерттеу жұмысында мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыруға бағытталған әдістемелік кешен әзірлеген. Оның құрамына мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған «Алгоритмдік дағдылар әліппесі» бағдарламасы, педагогикалық бағытта білім алушылар мен мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған «Қадамнан қадамға: мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын дамыту» оқу-әдістемелік құралы және мектеп жасына дейінгі балаларға арналған «Алгоритм әлемі» алгоритмдік ойындар жинағы енгізілген. Аталған әдістемелік кешен балалардың алгоритмдік тапсырмаларға қызығушылығын арттыруға, тапсырма шартын түсінуіне, әрекеттер ретін жоспарлауына, алгоритмді орындауына, нәтижені тексеруіне және өз әрекетін түсіндіруіне ықпал ететін тиімді педагогикалық құрал ретінде ұсынылған.

Тәжірибелік-эксперименттік жұмыс нәтижелері ұсынылған әдістемелік кешеннің тиімділігін дәлелдейді. Эксперимент барысында балалардың алгоритмдік дағдыларының қалыптасу деңгейінде оң динамика байқалып, олардың математикалық мазмұндағы тапсырмаларды орындау, әрекеттер ретін сақтау, қарапайым алгоритм құрастыру, қатені түзету және нәтижені бағалау қабілеттері артқаны анықталған. Алынған нәтижелер зерттеу болжамының негізділігін және диссертациялық жұмыстың практикалық құндылығын айқындайды.

Диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығы мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру мәселесінің генезисі мен ғылыми интеграциясын ашуда, аталған дағдылардың мәні мен құрылымын нақтылауда, математика негіздерін оқыту үдерісінің педагогикалық әлеуетін негіздеуде, құрылымдық-мазмұндық модель әзірлеуде және әдістемелік кешенді тәжірибеге енгізуде көрініс тапқан. Зерттеу нәтижелерін мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиелеу-білім беру үдерісінде, педагогикалық жоғары оқу орындарының білім беру бағдарламаларында, болашақ педагогтерді даярлау жүйесінде және педагогтердің біліктілігін арттыру курстарында пайдалануға болады.

Азимбаева Дарига Куановна диссертациялық зерттеу жүргізу барысында ғылыми ізденіске жауапкершілікпен қарап, теориялық материалдарды жүйелі талдай алатын, эксперименттік жұмысты ұйымдастыруда ұқыптылық танытатын, алынған нәтижелерді ғылыми тұрғыдан негіздей білетін зерттеуші ретінде қалыптасты. Ізденуші ғылыми әдебиеттермен жұмыс істеу, зерттеу нәтижелерін талдау, әдістемелік материалдар әзірлеу және оларды тәжірибеге енгізу барысында жоғары кәсіби даярлық пен ғылыми-зерттеушілік мәдениет көрсетті. Ғылыми пікірталастар мен талқылаулар барысында айтылған ұсыныстарды орынды қабылдап, зерттеу мазмұнын жетілдіруге үнемі ұмтылды.

Қорытындылай келе, Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын калыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы 8D01201 – «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді және авторды философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Пікір беруші

Отандық ғылыми кеңесші

Абай атындағы ҚазҰПУ,

Педагогика және психология факультеті,

Мектепке дейінгі білім беру және әлеуметтік

**педагогика кафедрасы, п.ғ.к., қауымдастырылған
профессор**

У.К.Кыякбаева